

Handläggare
Örjan Lönngren
Telefon: 08 508 28 173**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2018-05-15 p. 13

Effektivare energianvändning (SOU 2017:99)

Remiss från Kommunstyrelsen, Dnr 2018/575

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefGustaf Landahl
Avdelningschef

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat Näringsdepartementets remiss *Effektivare energianvändning* (SOU 2017:99) Till bl a miljö- och hälsoskyddsnämnden. Remisstiden är till den 2018-05-24.

Ärendet

Regeringen beslutade den 14 juli 2016 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa statliga energisparlån i Sverige i syfte att få till stånd en ökad energieffektivisering i bebyggelsen. I december 2017 överlämnade utredningen sitt betänkande *Effektivare energianvändning* (SOU 2017:99) till Näringsdepartementet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utredningens förslag

Utredningen inleds med en omfattande inventering av målsättningar och beslut i EU och i Sverige rörande energieffektiviseringar. I utredningen konstateras att besluten syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Sveriges övergripande mål är:

Sverige ska år 2030 ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. Målet uttrycks i termer av tillförd energi i relation till BNP.

Våren 2010 beslutade riksdagen om propositionen *Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete*. Beträffande delmålet om energieffektivisering av bebyggelsen anförde regeringen följande:

Delmålet innebär att den totala energianvändningen per uppvärmd areaenhet i bostäder och lokaler ska minska. Minskningen bör vara 20 procent till år 2020 och 50 procent till år 2050 i förhållande till användningen 1995. Till år 2020 ska beroendet av fossila bränslen för energianvändningen i bebyggelsesektorn vara brutet, samtidigt som andelen förnybar energi ökar kontinuerligt.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen gör samma bedömning som regeringen att energieffektivisering av bebyggelsen är mycket viktig, inte minst ur ett resurshushållningsperspektiv. Dock konstaterar förvaltningen att energianvändningen för uppvärmning även efter 2020 kommer att innehålla fossila bränslen, så länge som avfall med fossil plast förbränns inom fjärrvärmeproduktionen. I sammanhanget finner förvaltningen det positivt att kraftvärmeverket KVV6 i Värtan kommer att avvecklas till 2022.

Statligt stöd – Utredningens förslag

I utredningen föreslås att ett stöd för att minska energianvändningen ska kunna utgå till ägare av flerbostadshus med övervägande del bostäder. Stödet ska kunna utgå oavsett ägarkategori och upplåtelseform. Stöd ska även kunna utgå till ägare av skolbyggnader som upplåts för förskola, grundskola och gymnasieskola.

Som villkor för att erhålla energisparstöd föreslås att någon form av åtgärds paket genomförs i byggnaden. I paketen ska endera vidtas åtgärder av klimatskalet eller åtgärder av tilluftventilation med värmeåtervinning. Dessa paket ska vardera ge energibesparingar med minst 30 procent. Mer omfattande åtgärds paket med både åtgärder av klimatskal och tilluftventilation med energibesparande åtgärder ska ge energibesparingar med minst 50 procent.

Statligt stöd – Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen tillstyrker förslaget. Erfarenheter visar att energieffektiviseringsåtgärder bör genomföras som paket, eftersom olika åtgärder mer eller mindre samverkar och därför erhålls högst effekt om de genomförs vid ett och samma tillfälle. Det är dessutom

oftast mer kostnadseffektivt samt att en entreprenör därmed har totalansvaret för att vidtagna åtgärder som samverkar med varandra.

Motivering till statligt stöd – Utredningens förslag

I en gemensam rapport anser Boverket och Energimyndigheten att lönsamhetsproblemen är det största hindret för en utökad renoveringstakt som även inkluderar energieffektiviseringsåtgärder. Tillgången på finansiering och nödvändig kunskap hos fastighetsägarna utgör visserligen också hinder men inte i samma utsträckning.

Stödet ska syfta till att minska fastighetsägarens transaktionskostnader och att öka säkerheten i dennes lönsamhetsbedömning och därmed höja intresset för att investera i energieffektiviserande åtgärder.

En statlig stimulans skulle enligt utredningens bedömning i många fall kunna bidra till att en osäker kalkyl kan vändas till ett positivt resultat för fastighetsägaren, som underlättar för denne att ta ställning till ett energieffektiviseringsprojekt.

På grund av EU:s statsstödsregler finns det begränsningar för hur stora bidrag som myndigheter får ge till företag. Bidraget blir olika stort på grund av företagens storlek. Generellt kan bidrag upp till 30 procent av de stödberättigande kostnaderna ges. Mindre företag/föreningar med upp till 300 – 400 lägenheter kan få bidrag med 50 procent. I spannet 400 till 1400 lägenheter kan bidraget vara 40 procent av stödberättigad kostnad.

Motivering till statligt stöd – Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar uppfattningen att osäkerheter om framtida lönsamhet gör att många energieffektiviseringar inte kommer till stånd. Ett ekonomiskt bidrag med 30 – 50 procent av investeringskostnaden för energiåtgärder bör leda till att fler åtgärder realiserar.

Renoveringspaket – Utredningens förslag

Med krav på att åtgärder i klimatskal och/eller ventilationsanläggningar för värmeåtervinning ska genomföras som villkor för stöd följer också normalt sett genomgripande renoveringar. Enligt några av de studier som utredningen har redovisat är det sådana genomgripande åtgärder som var för sig inte är lönsamma i ett energieffektiviseringsperspektiv, men som sammantaget i ett paket med andra åtgärder kan visa lönsamhet. Ett stöd med den föreslagna inriktningen bör kunna ge fastighetsägare och bostadsrättsföreningar förutsättningar att genom samordnade

renoverings- och energieffektiviseringsåtgärder minska energianvändningen och förbättra inomhusmiljön. Samtidigt kan de boende i viss utsträckning skyddas mot kraftiga hyres- och avgiftshöjningar.

Med ansökan om stöd i samband med en mindre renovering av flerbostadshus ska följa ett åtgärds paket som visar på en energieffektivisering med minst 30 procent. I paketet ska åtgärder i klimatskalet eller installation av från- och tilluftsventilation med värmeåtervinning ingå, varvid stöd kan utgå för kostnader på 550 kronor per kvm. Med ansökan om stöd vid en större renovering ska följa ett åtgärds paket som visar på en energieffektivisering med minst 50 procent för stödberättigade kostnader på 2 000 kronor per kvm. I paketet ska åtgärder i klimatskalet och installation av från- och tilluftsventilation med värmeåtervinning ingå.

Renoveringspaket – Förvaltningens synpunkter

Det är tyvärr inte angivet vilken beräkningsgrund för arean som tillämpats (BOA-LOA, BRA, A-temp, BTA) som bidraget beräknas utifrån. Förvaltningen anser att A-temp bör användas eftersom denna areaenhet kommer att användas i energideklarationer. Förvaltningen delar uppfattningen att bidraget torde vara tillräckligt för att kunna ”vända” kalkyler till lönsamhet.

Teknikneutralitet – Utredningens förslag

En principiell utgångspunkt för offentligt stöd är att det ska vara teknikneutralt. Ett statligt stöd eller statliga bestämmelser bör inte gynna vissa tekniska lösningar framför andra för att uppnå vissa funktionskrav. Den principen aktualiseras bland annat av kravet på från- och tilluftsventilation med värmeåtervinning. Med det kravet avser utredningen att god inomhusmiljö ska säkerställas genom att tillförd uteluft ska vara tempererad, filterad och kontrollerad. Utrymmen där personer vistas ska ha kontinuerlig luftväxling när de används oavsett brukarbeteende. Värmen i frånluften ska återvinnas. Med dessa kriterier menar utredningen att kravet med dagens teknik kan tillgodoses med så kallade FTX-system.

Teknikneutralitet – Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tillstyrker ställningstagandet att teknikneutralitet ska råda vid utformning av bestämmelser och ekonomiska bidrag. Positivt är också att kombinera energieffektiviseringsåtgärder som på samma gång förbättrar inomhusklimatet. Avseende installationer av FTX-system vill dock förvaltningen påpeka att i byggnader med små lägenheter kan det vara svårt att finna lösningar som inte begränsar lägenheternas redan små areor ytterligare. Av Stockholms ca 410 000 lägenheter i flerbostadshus är drygt 55 % 2 rok eller

mindre. Detta faktum kan få till följd att bidraget inte blir efterfrågat i den utsträckning som motsvarar energieffektiviseringsbehoven som finns inom bebyggelsen. Det gäller särskilt som andelen små lägenheter är ännu större i det äldre beståndet.

Verifiering – Utredningens förslag

Till ansökan om stöd ska fogas en giltig energideklaration som visar husets energiprestanda. En sådan får vara upp till tio år gammal, dvs. även om deklarationen verifierar villkoret så kan mycket ha hänt med husets energianvändning sedan deklarationen upprättades.

Villkoret för den slutliga utbetalningen av energisparstödet ska verifieras med en ny energideklaration, som upprättas efter genomförda åtgärder. För att kunna ange aktuella energiprestanda kan en ny deklaration inte upprättas förrän tidigast ett år efter genomförda effektiviseringsåtgärder med hjälp av så kallade uppmätta värden. Fastighetsägaren vet därmed inte hur stort stödet de facto blir innan den proceduren är genomförd och kan heller inte tillgodogöra stödet i sin helhet förrän 1–2 år efter åtgärdernas färdigställande.

Verifiering – Förvaltningens synpunkter

Genom att tio år gamla energideklarationer kan ligga till grund för bidrag, finns en osäkerhet om ingående energianvändning. Bidrag kan därmed utbetalas även för åtgärder som redan är genomförda. Förvaltningen ställer sig tveksam till ett system där fastighetsägaren inte vet vid kalkyltillfället, hur stort bidraget kommer att bli. Kraven på trettio procents energiminskning på grund av åtgärder på klimatskal alternativt installation av FTX-system är trots allt satta med relativt små marginaler.

Förvaltningen föreslår att bidrag skulle kunna ges även om åtgärderna ger lägre resultat. Bidraget skulle då kunna minska i motsvarande grad som energieffektiviseringen blivit lägre än projekterat. Utan den möjligheten finns risk att fastighetsägare inte vågar söka bidraget eftersom det är svårt att exakt beräkna resultat i äldre byggnader.

Finansiering av bidraget – Utredningens förslag

Utredningens bedömning är att en höjning av energiskatten på el med 1 öre per kWh är tillräcklig för att täcka statens kostnader för energisparstödet. Uttag via höjd skatt motiveras av att det är det mest kostnadseffektiva för staten.

Sett till enbart utgifter för stödet täcks kostnader för upp till 500 beviljade projekt årligen. Om staten även ska ha täckning för

minskade skatteintäkter p.g.a. lägre energianvändning kan 375 projekt beviljas årligen. Den sammantagna energibesparingen blir 100 – 140 GWh/år om hela potten avsätta medel utnyttjas.

Finansiering av bidraget – Förvaltningens synpunkter

Utredningen har beräknat behovet av finansiering utifrån att maximalt 500 projekt genomförs per år. Förvaltningen anser att det behöver avsättas betydligt mer medel. Bara i Stockholms stad finns det cirka 18 000 flerbostadshus.

Tidpunkt för införande – Utredningens förslag

I utredningen föreslås att ett beslut om att införa ett energisparstöd bör anstå i 2–3 år med hänsyn till byggkonjunkturen.

Tidpunkt för införande – Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig tveksam till att dröja med införandet av bidraget. Ett flertal utredningar har kommit fram till att det under lång tid framöver behöver byggas över en halv miljon nya bostäder i Sverige. Det torde innebära att nybyggnation och renoveringar med energieffektiviseringar måste kunna ske parallellt.

SLUT

Bilagor

1. Sammanfattning av utredningen
2. <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2017/12/sou-201799/>